

SILABUS PREDMETA I UVOD U FARMAKOGNOZIJU

Farmakognozija I
Mijat Božović

Šta je farmakognozija?

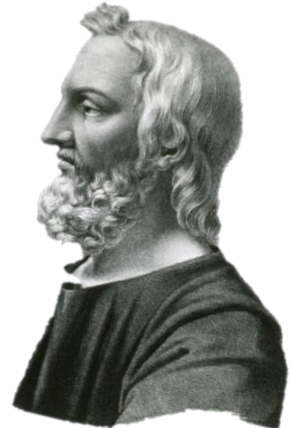
Naučna disciplina u okviru koje se proučavaju ljekovite sirovine porijeklom iz prirode (droge) i njihovi ljekoviti sastojci.

- Naziv potiče od φάρμακον (*grč.* lijek) i γνῶσις (*grč.* znanje);
- Jedna od najstarijih farmaceutskih disciplina;
- Najvećim dijelom fokusirana na biljke i ljekovite sastojke biljaka;
- Usko povezana sa botanikom, organskom i fizičkom hemijom;
- *Istraživanja molekula prirodnih produkata* (uglavnom su to sekundarni metaboliti) koji su korisni zbog svojih ljekovitih, ekoloških, prehrambenih i/ili drugih funkcionalnih karakteristika (American Society of Pharmacognosy).

Istorija farmakognozije

- Drevni Egipat i *Papyrus Ebers* (1600 godina p.n.e.): oko 700 biljnih droga;
- Hipokrat i Aristotel (V-IV vijek p.n.e.): upotreba narkotika za liječenje;
- Teofrast (IV-III vijek p.n.e.): *Historia Plantarum*;
- Diokl od Karistona (III vijek p.n.e.) i Krateus (I vijek p.n.e.);
- Dioskorid (I vijek): *De Materia Medica* (pretača moderne farmakopeje);
- Plinije Stariji (I vijek), Rimljanin Celzus (I vijek) i Galen (II vijek);
- Srednji vijek: mračnjaštvo u Evropi i naučna ekspanzija u Arabiji (Avicena, XI vijek); škola u Salernu (*Antidotarium Nicolai*, XII vijek);
- Paracelzus (XVI vijek): *za svaku bolest različit lijek*;
- Šile (XVIII vijek): izolacija prvih organskih kiselina iz biljaka;
- XIX vijek: vijek alkaloida.

Oblast FARMAKOGNOZIJA

Obavezni predmeti:

- Farmakognozija I (2. godina, ljetni semestar),
- Farmakognozija II (3. godina, zimski semestar),
- Fitoterapija (4. godina, zimski semestar)

Farmakognozija I

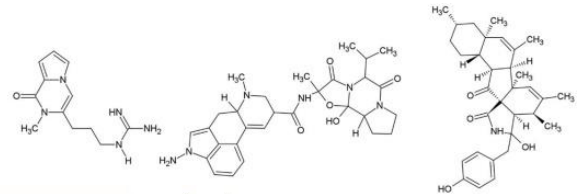
Ciljevi izučavanja predmeta:

- Znanje o **hemijskoj strukturi** najvažnijih grupa farmakološki aktivnih jedinjenja prirodnog porijekla;
- **Načini proizvodnje** sirovog materijala i tehnologija dobijanja droga;
- Farmakološki aktivni sastojci droga i **djelovanje**;
- Vještine **identifikacije i kontrole** prirodne sirovine;
- **Izolacija i analiza** strukture sastojaka biljaka.

Metod nastave

- Kontinuirana nastava tokom ljetnjeg semestra koja uključuje 2 časa teorijske i 3 časa praktične nastave sedmično.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje

1. Predispitne obaveze: do 50 poena

- prisustvo predavanjima: do 5 poena
- aktivnost na vježbama: do 15 poena (do 5 poena na prisustvo i do 10 poena na testualnim provjerama znanja)
- kolokvijum iz teorijskog dijela: do 10 poena
- praktični ispit: do 20 poena

2. Završni ispit: do 50 poena

Farmakognozija

Literatura

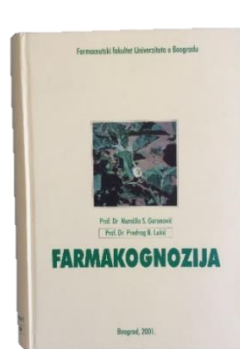

1. Osnovna literatura,
2. Dopunska literatura,
3. Korisna literatura.

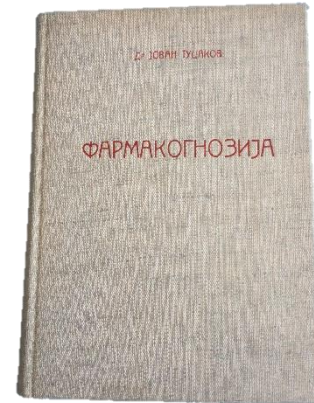
Osnovna literatura

- **Farmakognozija** (2001): *M. Gorunović, P. Lukić*, Farmaceutski fakultet, Beograd.
- **Osnovi farmakognozije** (2004): *N. Kovačević*, Srpska školska knjiga, Beograd.
- **Analiza sastojaka biljnih droga** (2009): *S. Petrović, Z. Maksimović, T. Kundaković*, Farmaceutski fakultet, Beograd.

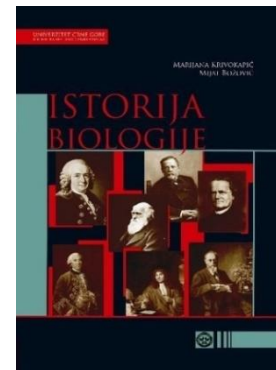
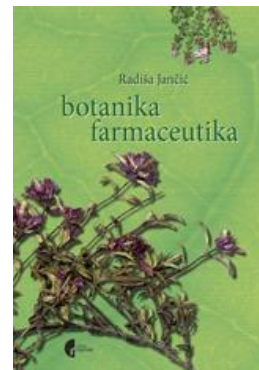
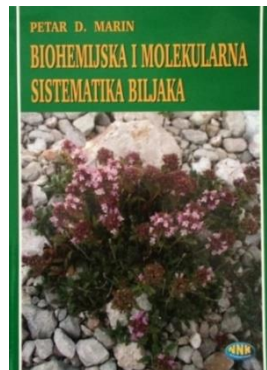
Dopunska literatura

- **Farmakognozija** (1964): *J. Tucakov*, Univerzitet u Beogradu, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd.
- **Lekovite biljke SR Srbije** (1989): *M. Sarić*, Srpska Akademija nauka i umetnosti, Posebna izdanja, Beograd.

Korisna literatura

- **Biohemijska i molekularna sistematika biljaka** (2003): *P. Marin*, NNK International, Beograd.
- **Botanika farmaceutika** (2002): *R. Jančić*, JP Službeni list SRJ, Beograd.
- **Istorija biologije** (2009): *M. Krivokapić, M. Božović*, Univerzitet Crne Gore, Podgorica.

Srodne naučne oblasti

- Etnobotanika;
- Etnomedicina;
- Fitohemija;
- Biohemija ljekovitih biljaka;
- Hemija prirodnih produkata;
- Zoofarmakognozija;
- Marinska farmakognozija;
- Hemotaksonomija;
- Fitoterapija.

In his tribus versantur